

DOE-AGENDA Bewonersinitiatief provincie Utrecht 2018 – 2022

I. Woord vooraf

Afgelopen vijf jaar hebben bewonersinitiatieven in de provincie Utrecht geïnvesteerd in hun eigen buurt, maar ook in samenwerking en kennisuitwisseling. Zij hebben een netwerk opgericht: Omzien naar elkaar. In het najaar van 2017 zijn twee bijeenkomsten¹ gehouden met initiatieven om met elkaar de volgende stap te bespreken. De belangrijkste uitdagingen die benoemd zijn:

- Duurzame organisatie:
 - Financiering: (project)subsidie -> businessmodellen
 - Continuïteit
- Lokaal samenspel: relatie gemeente, welzijn
 - Serieus genomen worden, gelijkwaardige samenwerking en onderhandelingspositie
 - Samenwerking/concurrentie lokaal welzijnswerk
 - Doorlooptijd bij gemeente
- Meerwaarde inzichtelijk maken
- Leren met en van elkaar
- Randvoorwaarden
 - Wet- en regelgeving
 - Aansprakelijkheid
 - Belasting: verschillende afdelingen belastingdienst, verschillende voorwaarden
 - Vrijwilligerswerk en uitkering: verschillen UWV per regio

De uitdagingen die er liggen in onze provincie vragen om sociale innovatie en om een trekker, om een volgende stap mogelijk te maken. Dat was de aanleiding voor de DOE agenda.

Daarnaast is gebouwd aan een netwerk met andere partijen, zoals gemeenten, provincie Utrecht, KUS, KNHM.

¹ 9 en 24 oktober, voor verslag, zie:
<http://www.o-gen.nl/terugblik-samenwerken-aan-leefbaarheid-utrecht-oost/>

II. Waaron een DOE-AGENDA

In de provincie Utrecht zijn nu meer dan 50 initiatieven actief in dorpen en wijken, waar mensen naar elkaar omkijken, zelf activiteiten organiseren van een koffie-ochtend tot de bouw van appartementen, zodat mensen oud kunnen worden in hun eigen dorp. Ook in Utrecht-Oost zijn goede voorbeelden van bewoners die het heft in eigen hand nemen.

Veel initiatieven in onze provincie richten zich op het koppelen van vraag en aanbod tussen bewoners en het koppelen van vragen van bewoners aan (in)formele organisaties. Vanuit de ervaring dat er al heel veel is in een dorp, en dat het gaat om de verbinding. We noemen bijvoorbeeld de coördinator van Huiskamer van Odijk en de dorpsondersteuner van Austerlitz Zorgt. We zien dat initiatieven zich in toenemende mate richten op een of meer ontmoetingsplekken in de wijk en daar onder meer dagondersteuning/ dagbegeleiding willen aanbieden aan kwetsbare medebewoners (Door Achterveld Voor Achterveld) en zich steeds meer richten op het bieden van woonvoorzieningen zoals het ontwikkelen van een levensloopbestendige wijk of dorp en zorgwoningen (Dorpsraad Westbroek, Austerlitz Zorgt).

Met de DOE agenda willen deze lokale initiatieven op het gebied van welzijn, wonen, zorg een volgende stap zetten. Idee is van elkaar te leren en samen de maatschappelijke beweging vanuit bewoners en bewonersinitiatief te versnellen en versterken. In ambtenarentaal: verbinden van de leefwereld en de systeemwereld, sociale innovatie realiseren. Door middel van een Utrechtse Aanpak, gebaseerd op wat werkt in de praktijk.

Hogere doel is het voorkomen van overbelaste mantelzorgers, veel meer benutten van de energie en talenten van mensen, zorgen dat iedereen in zijn eigen dorp oud kan worden, zorgen dat iedereen mee kan doen. En dat alles tegen lagere zorgkosten. De nabijheid van de stad biedt daarbij kansen voor het platteland en andersom.

Om deze mooie vergezichten te bereiken, vanuit bewonersinitiatieven, moeten we DOEN! Bewoners zijn van het doen, in plaats van praten. Doen is het nieuwe denken. Dat past bij Utrecht, dat past bij de maatschappelijke vragen van nu en het hervinden van de kracht van de gemeenschap. Vanuit gemeenschappen (samen met stakeholders) is een krachtig antwoord mogelijk op een aantal van de vraagstukken van deze tijd. Maar er is vanuit de bewoners(initiatieven) wel behoefte aan een facilitator of trekker van dit proces. Omzien is het netwerk van lokale initiatieven in de provincie Utrecht en kan daarbij fungeren als vliegwiel, verbinder, loket voor advies. Dit in nauwe samenwerking met Zorgbelang Gelderland/ Utrecht, die ervaring hebben met een vergelijkbaar proces in Gelderland en gebiedscoöperatie O-gen.

Met de gemeenschappelijke DOE agenda willen initiatieven, door middel van een regionale aanpak:

- in de praktijk leren met elkaar en met stakeholders (kleinschalig, concreet),
- het netwerk versterken,
- experimenten en proeftuinen uitvoeren,
- doorbraken in duurzame financiering realiseren

Daarnaast is het idee om initiatief te bevorderen in dorpen waar dat lastig blijkt.

Resultaat: een brede coalitie van vernieuwers – bewoners, initiatiefnemers, ervaringsdeskundigen, samen met bestuurders, ambtenaren, sociaal ondernemers, experts uit andere betrokken organisaties en netwerken. Benutten van elkaars kennis en potentieel – samen doen!

III. Doel en doelgroep

Vitale en gezonde dorpen waar bewoners zich inzetten voor elkaar en zelf zeggenschap hebben over het organiseren van welzijn en zorg.

Bovenliggend doel: versterking van de lokale economie in Utrecht-Oost, via de maatschappelijke beweging naar meer bewonersregie en –initiatief. Sociale innovatie, met als resultaat vitale en gezonde buurten en dorpen.

Doelgroep zijn inwoners van het platteland in Utrecht-Oost. Daarbij wordt verbinding gezocht met het nabijgelegen stedelijk gebied.

In de volgende paragraaf vindt u een toelichting op de werkwijze en activiteiten, in vijf programmalijnen. In de laatste paragrafen geven we een toelichting op de planning: lange en korte termijn en besteden we aandacht aan financiering van het programma.

IV. Utrechts model en programmalijnen 2018 - 2021

De basis die er ligt vraagt om versteviging van bestaande initiatieven, verdere uitbreiding met nieuwe initiatieven, verduurzaming van initiatief en verbinding/verbreding van initiatief naar bijvoorbeeld gezondheidsbevordering of vermindering van gezondheidsachterstanden. Een aantal initiatieven dreigt om te vallen als er niet meer met hen wordt meegedacht en geïnvesteerd. Mede op basis van de ervaringen kunnen we de volgende stap zetten als het gaat om nieuwe manieren van werken en denken waarbij bewoners aan zet zijn en samen werken aan vitale en gezonde dorpen. Utrecht is een innovatieve en economisch gezien sterke regio. Hoe kunnen we die innovatieve kracht ook benutten voor de typische vraagstukken van deze provincie vanuit bewonersinitiatieven en gemeenschappen, die steeds meer (mee)sturen?

Dit doen we vanuit 5 programmalijnen. De programmalijnen zijn alle vijf gericht op leren, delen en samen doen.

1. Bewoners aan zet
2. Verduurzaming bewonersinitiatief
3. Samenwerking overheid – burgers – andere partners
4. Maatschappelijke impact
5. Toerusten, kennis en kunde

Hieronder de uitwerking van de vijf programmalijnen:

1. Bewoners aan zet: bewonersinitiatieven, samenleven, naar elkaar omzien, diversiteit in praktijk, inclusie

De samenleving vraagt om een actieve houding van iedereen. 'Iedereen' betekent dat iedereen in de gelegenheid gebracht moet worden om mee te doen. Medebewoners slagen daar in veel gevallen al heel goed in. In veel gevallen ook nog niet zo goed. Het is belangrijk om te blijven investeren in samenhang en samenredzaamheid. Bewoners en bewonersinitiatieven kunnen elkaar daarin steunen. We constateren dat er nog te veel witte vlekken zijn waar initiatief gericht op het opbouwen van een lokaal bewonersnetwerk niet als vanzelfsprekend van de grond komt. Initiatieven geven aan dat zichtbaarheid en merkbaarheid belangrijk is voor hen, om serieus genomen te worden, bijvoorbeeld in gesprek met gemeenten.

	Programmaliijn	Omschrijving/vragen	Activiteiten 2018/2019 (1 jaar)
1	Bewoners aan zet: Stimuleren en leren voor bewonersinitiatieven en hun partners waaronder gemeenten, zorgaanbieders, eerstelijnszorg en woningbouwcorporaties		
1.1	ondersteuning initiatieven; kleinschalige huiskamer-bijeenkomsten / cafesessies	Opstarten, hele wijk bereiken, inclusie, opbouwen initiatief, vinden mede trekkers, communitybuilding, Hoe krijgen we voldoende input van dorpingen? Startgeld, Organisatievormen; spanning actieve bewoner en professional/niet-betaald en betaalde inzet	ondersteuning 3 initiatieven x 20 u
1.2	Kennisfestival: netwerk- en themabijeenkomst rond actuele thema's	Thema's, oa: ABCD/inclusieve wijk en communitybuilding; duurzame organisatie; wijkinformatiepunt; Waardevol Langer Thuis; gezonde wijk/positieve gezondheid; GGZ/VGZ in de wijk; ontmoetingsplekken in de wijk; migrantengroepen; woon/zorg initiatieven	Kennisfestival in nov. 80 uur; locatie- en cateringkosten
1.3	kennisuitwisseling/ kennisproducten/werkzame modellen	Kennisproducten over bijv.: Dorpsondersteunersmodel, financieringsmodellen (WMO, WLZ, participatie, sociale prestatie enz. en afbouwen afhankelijkheid subsidies), lokaal samenspel, Inclusieve wijk, aansprakelijkheid/vrijwilliger met uitkering; pr en communicatie verbeteren	2 x kennisproduct en/of publicaties, offline/online = 2 x 30 uur (incl.)
1.4	Inventarisatie en in beeld brengen van initiatieven en hun gebruikers: beeld, beschrijvingen, narratief, actie-onderzoek.	Bewonersinitiatieven en lokaal samenspel zichtbaar maken. Hun doel/ambitie, activiteiten, bereik, effecten en organisatie. Online en offline-uitgave met film/foto en case-beschrijvingen.	online en offline boekje/video's/portretten, korte verhalen en omschrijvingen. Storytelling. 150 uur en out-of-pocketkosten. Per jaar 50 uur

2. Verduurzaming van bewonersinitiatieven door (innovatie)ruimte en doorbraken: praktijk en onderzoek

Uit onderzoek blijkt dat bewoners financieel goedkoper en kwalitatief beter aanbod kunnen organiseren dan overheden of bedrijven, als zij samen aan de slag gaan in hun buurt. Initiatieven starten vaak met eenvoudige diensten gericht op onder meer burenhulp, sociale activiteiten, netwerken versterken in hun eigen wijk en het op peil houden van bepaalde voorzieningen. Veel initiatieven verleggen gaandeweg hun ambitie naar bredere onderwerpen als zorg in de buurt. En nu is er een duidelijke trend waarneembaar bij initiatieven die vastgoed in eigen beheer willen nemen of willen ontwikkelen, zodat mensen oud kunnen worden in hun eigen dorp of wijk. Een groeiende

en ook natuurlijke ambitie, om als gemeenschap lokaal meer eigenaarschap te nemen over lokale bronnen.

Het versterken van de organisatorische en financiële duurzaamheid is daarbij een belangrijke voorwaarde. Zodat initiatieven minder afhankelijk worden van tijdelijke (project)financiering en tijdelijke subsidie. Een manier van organiseren waarbij bewoners zich comfortabel voelen, bewonersinitiatief zich primair kan focussen op de eigen bewoners en de volhoudbaarheid toeneemt, vormt daarbij het uitgangspunt. Voor de duurzame financiering van zorg- en woonexperimenten zullen kosten en opbrengsten moeten worden herverdeeld. Er vinden nu al initiatieven plaats waarbij WLZ-Zorg of ziekenhuiszorg naar de woning/wijk worden verplaatst of initiatieven zelf investeren in maatschappelijk vastgoed.

Initiatieven hebben behoefte aan innovatieruimte waarin projecten, producten en diensten kunnen worden uitgetoetst en uitgevoerd. De noodzaak van innovatie beperkt zich niet alleen tot bewonersinitiatieven maar tot alle betrokken partijen, waaronder lokale en regionale overheden, maar ook zorgverzekeraars.

Loslaten en ruimte geven vraagt om een andere manier van werken, besturen en toezicht. Meer gelijkwaardig, horizontaal, gebruikmakend van alle potentie en diversiteit, die er in de samenleving aanwezig is.

2 Leren in verduurzaming bewonersinitiatieven/gemeenschap			
2.1	Maatwerkondersteuning bij volgende stappen van initiatieven door pool van experts/deskundigen (advies, handjes, kennis) gericht op realiseren van volgende stappen of doorbraken	Verduurzaming organisatie van initiatief (financieel en personeel; betaalde coördinatie/ professionalisering, realiseren plek/broedplaats in de wijk; dagvoorziening realiseren door en voor migrantengroepen, dagvoorziening uitbreiden; juridische vraagstukken (uitkeringen, belasting betalen); WMO loket worden	2 x ondersteuning initiatief x 40 uur
2.2	Toekomstbestendige dorpshuizen, ontmoetingsplekken, bruisplekken, broedplaatsen	Hoe krijg je in samenwerking tussen bewoners en lokale (sociaal) ondernemers duurzame ontmoetings/activiteitenplekken, evt. In zelfbeheer	2x initiatieven begeleiden x 40 uur;
2.4	Experimenteer-, onderzoek- en ontwikkelruimte creëren voor nieuwe vragen en ontwikkeling van concepten, gericht op leren en kennisdelen door initiatieven en hun partners.	Structurele financiering en duurzame organisatiestructuren in de wijk (preventie); Wijkbudgettering/wijkcontracten; Project Generaties Verbinden Buurkracht Vinden; Preventie in de wijk verbinding positieve gezondheid/vermijding gezondheidsachterstanden en bewoners-netwerken/samenwerking informele/formele zorg (Buurt op Recept); maatschappelijk vastgoed in beheer en/of eigendom van initiatief;	1 experiment, proefbuurt, ontwikkellab gericht op concepten x 100 uur

3. Samenwerking burgers en overheden, verzekeraars, zorgaanbieders enz.: lokaal en regionaal samenspel gebaseerd op lokaal eigenaarschap en bestuurlijke vernieuwing

In de kern gaat de ontwikkeling om het verschuiven van verantwoordelijkheden van overheden en markt naar gemeenschappen. Verantwoordelijkheid verschuiven houdt in dat ook bevoegdheden verschoven moeten worden. Bewoners willen aan de slag, maar wel met hun eigen agenda en op hun eigen manier. Kantelen naar meer eigenaarschap en zeggenschap van bewoners vereist nieuw samenspel en nieuwe spelregels. Van bewoners zelf, van ambtenaren, van bestuurders, van raads- en statenleden, van eerstelijnszorg, van (zorg)professionals en zorgbedrijven. Waar eigenaarschap verschuift, verschuift ook de democratie. Bewonersinitiatieven vormen een nieuwe pijler onder lokale democratie en werken.

De noodzaak tot verandering werkt ook steeds meer door bij professionals en overheden: loslaten en ruimte creëren voor initiatief van onderop. Dit programma werkt vanuit de leefwereld van bewoners en bewonersinitiatieven, die actief werken aan het verbeteren van hun eigen leefomgeving, zodat ze daar zo prettig mogelijk kunnen wonen. Dat vraagt om bestuurlijke vernieuwing. Bestaande spelregels en belangen vormen een hindermacht. Nieuwe spelregels vragen om een nieuwe mindset en andere gedachten over mensen, maatschappij, eigenaarschap en rollen.

3 Leren rond Lokaal Samenspel			
3.1	Overheidsparticipatie en bewonersinitiatief/samenlevingskracht	Bewonersinitiatief/lokale gemeenschappen willen samenwerking met systemen op een manier dat zij gelijwaardig partner zijn en hun eigenheid kunnen behouden.	2 gemeenten en initiatieven begeleiden bij samenspel. Leeren ontwikkellab plus begeleiding per initiatief/lokaal samenspel. Totaal 40 uur
3.2	Leerexcursie langs initiatieven en gemeenten voor lokale spelers	Hoe faciliteren diverse gemeenten de initiatieven? Hoe geven gemeenten hier vorm aan? Onder meer Right to Challenge, Fondsen en praktijken/experimenten met ruimte voor bewonersinitiatief.	40 uur voorbereiding en organisatie van een excursie of bijeenkomst na de verkiezingen
3.3	Bestuurlijke vernieuwing, rol gemeente (raad, bestuur, ambtelijk), provincie, adviesraden, welzijn, maatschappelijk middenveld richting initiatieven vanuit de samenleving	Dynamiek verandert: samenlevingskracht vraagt andere spelregels en dus, andere gedachten, ander gedrag en uiteindelijk systeem-veranderingen.	40 uur werkgroep en 1 bijeenkomst over Publieke Waarden en Veranderde Spelregels voor initiatieven, bestuurders/beleid/raad en andere partners
3.5	Dorps-/wijkplannen; proeven van meer lokaal eigenaarschap en zeggenschap. Lokale democratie	Hoe kunnen we het eigenaarschap, de zeggenschap, de invloed van bewoners vergroten op wijk/dorpsplannen. Zie experimenten met burgertop, buurtbudgetten, nieuwe wet Omgevingsvisie e.d.	2 dorpsplannen x 80 uur

4. Buurzaamheidsindex: bepalen van maatschappelijke impact

Initiatieven (en financiers zoals banken, maar ook gemeenten en andere stakeholders) hebben behoefte aan het bepalen van de maatschappelijke impact van initiatieven. Op een manier dat initiatieven er zelf iets aan hebben, hun meerwaarde kunnen aantonen en verantwoording kunnen afleggen aan de eigen leden/bewoners en aan financiers, vooral als zij reguliere geldstromen inzetten. Initiatieven gaan niet 'meten om het meten', want die tijd en energie stoppen zij liever in hun activiteiten. Dus goed bepalen wat zinnig is. Buurtcoöperatie Apeldoorn Zuid bijv. onderzoekt en meet haar impact vanuit een eigen Expertisecentrum Gezondheidsbevordering en Participatie. Zij doet (praktisch) onderzoek naar in hoeverre eigen regie, kwaliteit van leven en mate van

participatie van de leden wordt bevorderd door de contacten met de buurtcoöperatie. Het meten van de tevredenheid van medebewoners, als gebruikers, is het meest bepalend voor de meerwaarde die initiatieven hebben. Horizontale verantwoording dus.

Het bepalen van maatschappelijke en financiële impact is niet alleen belangrijk voor initiatieven om te leren en verantwoording af te leggen, het is ook noodzakelijk om te komen tot duurzame bekostigingsmodellen. Dit gaat ook over maken van een maatschappelijke businesscase. Door een andere definitie van gezondheid en vitaal dorp krijg je andere kwaliteitscriteria.

Samen met de initiatieven en experts bepalen van de impact van actief bewonerschap en samenredzaamheid, via een eenvoudig te ontwikkelen meetinstrument: De Buurzaamheidsindex bijvoorbeeld. We verkennen op basis van bestaande methoden in hoeverre we de participatiegraad en gezondheidsgraad kunnen meten, in relatie tot de activiteiten van een bewonersinitiatief. De insteek zal meer gericht zijn op het dorp, de schaal waar bewoners zich betrokken bij voelen.

4	Maatschappelijke impact		
	Bepalen maatschappelijke waarde initiatieven (financiële en sociale impact)	Gelijkwaardig gesprekspartner zijn betekent inzichtelijk maken wat de impact is van wat initiatieven doen (financieel en maatschappelijk). Vervolg: maatschappelijk aandeelhouderschap en maatschappelijke bank	Kiezen en verfijnen methodiek, toepassen bij 5 initiatieven. Loopt door in 2019. Totaal 150 uur. Per jaar: 50 uur.
	Buurzaamheidsindex: meten van gemeenschapskracht en effecten ervan; Innovatief en vooruitstrevend aansluitend bij innovatieve provincie Utrecht	Eenvoudige systematiek waarmee gemeenschapskracht, vitaliteit en gezondheid wordt geduid/gemeten. Voortborduren op sociale kracht monitor en andere bestaande meetinstrumenten. Vooral koppelen aan horizontale verantwoording en tevredenheid van bewoners	Praktisch onderzoeks- en ontwikkelproject x 200. Per jaar: 50 uur.

5. Kennis en kunde, samen leren en agendasetting: omzien naar elkaar is iets van ons allemaal

Vanuit bewonerskracht en lokale initiatieven is een veelheid aan kennis, ervaring en expertise bij actieve bewoners ontwikkeld. Bewonersinitiatieven kunnen veel van elkaar kunnen leren en ook professionals kunnen veel van hen en elkaar leren. Het verder leggen van verbindingen tussen bewoners en professionals, jong en oud, draagt bij aan de uitwisseling, het vergroten van de eigen bekwaamheid en het vormen van nieuwe, lokale en gezamenlijke initiatieven.

We zien voor ons dat we werken vanuit een brede pool van ervaringsdeskundige bewoners en professionals, die hun kennis en expertise actief overdragen. Al deze actieve bewoners, bestuurders, ambtenaren, medewerkers van welzijn- en zorginstellingen voelen zich mede-eigenaar van deze beweging en zijn ambassadeur.

Alle kennis en kunde die in het kader van de uitvoering van de DOE-agenda wordt opgedaan wordt actief ter beschikking gesteld aan het hele netwerk, in Utrecht, maar ook landelijk.

5	Leren, Toerusten, Kennis en kunde		
	Andere spelregels, die gemeenschappen stimuleren en ontwikkelen zodat bewoners in dorpen gemakkelijker initiatief opstarten en doorontwikkelen	Terug naar de bedoeling: nieuwe spelregels, gedrag en voeding/waarden voor beter lokaal samenspel: voor initiatiefnemers, raadsleden, gemeentebestuurders, ambtenaren, zorgorganisaties, eerstelijnszorg, verzekeraars	Te denken valt aan: Leergang; studium generale cyclus; intervisie aan de hand van praktijken. Publicatie en website. Voorbereiding in 2019
	Toerusten van actieve bewoners	Vinden en begeleiden actieve bewoners gericht op ondernemerschap en communitybuilding : workshops, coaching,	workshops, richtlijnen, tips en agenda website; diensten.
	Emancipatie van bewoners/professionals en politiek	Werken aan bewustzijn en nieuw samenlevingsmodel: wat betekent gemeenschapskracht en Wijk is de Nieuwe Zuil voor bewoners? Wat betekent dat voor professionals? En voor politiek? Combineren met bijeenkomsten uit programmalijn 2 of 3	Samenleven in de 21ste eeuw en bewustzijn/nieuwe spelregels voor ontwikkeling samenlevingskracht. Bijeenkomsten voor politiek/raadsleden.
	Pool van ervaringsdeskundigen/experts	Wat en wie uit de provincie Utrecht kan verder helpen rond welke vraagstukken: inclusie, ggz, armoede, informele zorg, zorgwoningen enz.	Ontwikkelen en opbouwen van pool van betrokken ervaringsdeskundigen en experts die betaald en niet betaald inzetbaar zijn

V. Activiteiten, planning en indicatieve begroting

De behoeften en vraagstukken hebben we vertaald in activiteiten per programmalijn, die verder vertaald zijn in acties, benodigde kennis en partners, en een begroting.

De nadruk ligt in 2018/19 op het ondersteunen en doorontwikkelen van initiatieven en het versterken van lokaal samenspel. Programmalijnen 1 tot en met 3. In 2020 en 2021 wordt meer geïnvesteerd in programmalijnen 4 en 5, ook op basis van de ideeën en vragen van initiatieven.

Planning:

- start van het project: najaar 2018 (of later als de procedure meer tijd in beslag neemt)
- looptijd: 3 jaar

Voor de begroting, zie bijlage.

VI. Financiering

Met gemeenten en diverse andere stakeholders als provincie Utrecht, zorgverzekeraars, zorgverleners, fondsen en andere betrokkenen zoals KNHM, NVTZ en Divosa zoeken we een duurzame samenwerkingsvorm die past bij onze beweging, waarbij het eigenaarschap bij bewoners en bewonersorganisaties wordt versterkt en kleine initiatieven en partijen een stem krijgen. We zoeken een manier van organiseren en manieren van toezicht, waarbij we ervan uitgaan dat de buurten en dorpen primair van de bewoners zijn.

Programmaliijn		Activiteiten 2018/2019 (1 jaar)	uren	kosten uren+oop
1	Bewoners aan zet			
1.1	ondersteuning initiatieven; kleinschalige huiskamer-bijeenkomsten / cafesessies	ondersteuning 3 initiatieven x 20 u	60	6.600
1.2	Kennisfestival: netwerk- en themabijeenkomst rond actuele thema's	Kennisfestival in nov. 80 uur; locatie- en cateringkosten	80	11.800
1.3	kennisuitwisseling/ kennisproducten/werkzame modellen	2 x kennisproduct en/of publicaties, offline/online = 2 x 30 uur (incl.)	60	6.600
1.4	Inventarisatie en in beeld brengen van initiatieven en hun gebruikers: beeld, beschrijvingen, narratief, actie-onderzoek.	online en offline boekje/video's/portretten, korte verhalen en omschrijvingen. Storytelling. 150 uur en out-of-pocketkosten. Per jaar 50 uur	50	7.500
			250	32.500
2	Leren in verduurzaming bewonersinitiatieven/gemeenschap			
2.1	Maatwerkondersteuning bij volgende stappen van initiatieven door pool van experts/deskundigen	2 x ondersteuning initiatief x 40 uur	80	8.800
2.2	Toekomstbestendige dorpshuizen, ontmoetingsplekken, bruisplekken, broedplaatsen	2x initiatieven begeleiden x 40 uur; bijv. Krachtig Krommerijn en Voor en Door Achterveld	80	8.800
2.3	Experimenteer-, onderzoek- en ontwikkelruimte creëren voor ontwikkeling van concepten, gericht op leren en kennisdelen door initiatieven en hun partners.	1 experiment, proefbuurt, ontwikkellab gericht op concepten x 100 uur	100	11.250
			260	28.850
3	Leren rond Lokaal Samenspel			
3.1	Overheidsparticipatie en bewonersinitiatief/samenlevings-kracht	2 gemeenten en initiatieven begeleiden bij samenspel. Leer- en ontwikkellab. Totaal 40 uur	40	4.400
3.2	Leerexcursie langs initiatieven en gemeenten voor lokale spelers	40 uur voorbereiding en organisatie van een excursie of bijeenkomst na de verkiezingen	40	4.900
3.3	Bestuurlijke vernieuwing,rol gemeente (raad, bestuur, ambtelijk), provincie, adviesraden, welzijn, maatschappelijk middenveld	40 uur werkgroep en 1 bijeenkomst over Publieke Waarden en Veranderde Spelregels voor initiatieven, bestuurders/beleid/raad en andere partners	40	4.650

3.4	Dorps-/wijkplannen; proeven van meer lokaal eigenaarschap en zeggenschap. Lokale democratie	2019: 2 dorpsplannen x 80 uur	160	18.600
			280	32.550
4	Maatschappelijke impact			
4.1	Bepalen maatschappelijke waarde initiatieven (financiële en sociale impact)	Loopt door in 2019. Totaal 150 uur. Per jaar: 50 uur.	50	5.500
4.2	Buurzaamheidsindex: meten van gemeenschapskracht en effecten ervan	Praktisch onderzoeks- en ontwikkelproject. Per jaar: 50 uur.	50	5.500
			100	11.000
5	Leren, Toerusten, Kennis en kunde			
5.1	Andere spelregels, die initiatief van gemeenschappen stimuleren en ontwikkelen	Te denken valt aan: Leergang; studium generale cyclus; intervisie aan de hand van praktijken. Publicatie en website. Voorbereiding in 2019		0
5.2	Toerusten van actieve bewoners	workshops, tips en agenda website; diensten.		0
5.3	Emancipatie van bewoners/professionals en politiek	Samenleven in de 21ste eeuw en bewustzijn/nieuwe spelregels voor ontwikkeling samenlevingskracht. Bijeenkomsten voor politiek/raadsleden.		0
5.4	Pool van ervaringsdeskundigen/experts	Ontwikkelen en opbouwen van pool van betrokken ervaringsdeskundigen en experts die betaald en niet betaald inzetbaar zijn	40	9.400
			40	9.400
			930	114.300
		Voor drie jaar:	2.790	342.900

Vorbereidingskosten: 100 u	11.000		11.000
Projectmanagementkosten: 10 % uren	4.650	3 jaar	13.950
Projectadministratiekosten: 10% uren	4.650	3 jaar	13.950
Website/communicatie	3.000	3 jaar	9.000
Subtotaal	23.300	3 jaar	47.900
Totaal			390.800